

Nieuwsbrief 2022

Stichting Vrienden van Molen de Vier Winden

Voorzitter Fred Paalvast tel. 0174-240497
Penningmeester Rien van Leeuwen tel. 0174-247167
Public Relations Janny Nederlof tel. 0174-422827
Secretaris Jan Maat tel. 0174-241751 / 06-30779905;
Maris 47, 2681 MP, Monster; secr@devierwindenmonster.nl
Lid Technische Zaken John Goudswaard tel. 0174-242856
Lid Molenaars en Molengidsen George Hoeks

www.devierwindenmonster.nl

NIEUWSBRIEF 2022

VAN HET BESTUUR

In het jaar 2022 heeft de Corona pandemie ons behoorlijk beperkt in onze bewegingsruimte, maar gelukkig zijn die wat betreft het laten draaien van de molen en het bezoek achter de rug. We kunnen weer ons beste beentje voorzetten om de inwoners van Monster en natuurlijk de vele bezoekers tijdens het zomerseizoen weer volop te laten genieten van het industrieel erfgoed.

In deze nieuwsbrief willen we aandacht geven aan de historie van onze molen want in het jaar 2022 vieren we het feit dat de molen 140 jaar oud wordt. Natuurlijk geven we ook aandacht aan zaken die het afgelopen jaar hebben gespeeld zoals het schilderwerk dat verricht is, het aantal omwentelingen die het wiekenkruis heeft gemaakt, de meelverkoop in de molen en de geplande activiteiten in 2022. Tevens heten we Leendert Sprong welkom als nieuwe molenaar. Het bestuur is blij dat Janny Nederlof de rol van Public Relations vrouw op zich wil nemen en George Hoeks bereid hebben gevonden om tot het bestuur toe als lid voor de contacten met de molenaars en molengidsen.

Molen de Vier Winden 140 jaar oud

U leest het goed: het is alweer 140 geleden dat de huidige molen is gebouwd. Ter gelegenheid van de 125-ste verjaardag is door het toenmalige bestuur het boek "De Monsterse Korenmolen door de eeuwen heen" uitgegeven dat geschreven is door J.N.M. (Koos) van Leeuwen. Al in 1311 stond op precies dezelfde plek als waar "De Vier Winden" nu staat, een korenmolen. De huidige ronde stenen stellingmolen werd in 1882 gebouwd als opvolger van de in dat jaar door brand verwoeste molen. Het is zeer aannemelijk dat er tussen 1311 en 1882 verschillende "meelfabriekjes met wieken" hebben bestaan, maar daar zijn geen gegevens van achterhaald. Op vele kaarten werd deze molen geduid als koren- of coornmolen op het kruispunt van de Den Heer Weght (nu Molenstraat) en de Zwartten Dijck (nu Molenweg). De oudste molen is in adellijke handen geweest, immers op loopafstand van de molen bevonden zich de landerijen, die de bewoners van het oude kasteel Polanen in bezit hadden.

Na pakweg een eeuw kwam de molen via overerving en huwelijken in de handen van de graven van Oranje Nassau. Zij waren ook ambachtsheer van Monster, Poeldijk, Ter Heijde, Quintsheul en half Loosduinen. Hoe het lot van de molen was tot circa de zestiende eeuw is moeilijk te achterhalen. De molens waren uit hout opgetrokken en daardoor kwetsbaar voor brand na bijvoorbeeld blikseminslag. Er zullen ongetwijfeld meerdere exemplaren (schatting 4) zijn gebouwd, maar alles wijst erop dat het steeds op dezelfde locatie was. De laatste molen voor de huidige was een standaardmolen, die op 24-25 maart 1882 door brand verwoest werd. Met volle medewerking van het gemeentebestuur en de provincie werd in de zomer van datzelfde jaar de huidige molen “De Vier Winden” gebouwd. In de molen is een vloerbalk in de steenzolder aanwezig die gemaakt is van een deel van de wiek van de oude wipmolen. De afgezaagde heklatten zijn duidelijk zichtbaar.

Vloerbalk op de maalzolder afkomstig uit de voormalige molen

Dat is dan ook het enige wat er nog van de oude molen over is. Het nieuw gekozen ontwerp van een ronde stenen stellingmolen was volledig anders dan de oude standaardmolen. De

drie koppels stenen, waarvan er één gericht was op het malen van graan en de andere twee voor malen van veevoeder zorgden voor efficiënt gebruik van het maalvermogen, immers bij intensief gebruik moesten de stenen elke veertien dagen gebild worden. Jan Brinkman was als laatste molenaar op de standaardmolen en de eerste molenaar op de nieuwe molen en hij beleverde rond 1890 zestien plaatselijke bakkers. In 1911 kwam er door een val vanaf de omloop een einde aan het leven van Brinkman en werd hij opgevolgd door Manus 't Hoen, die met de dochter van Brinkman was getrouwd.

Molen de Vier Winden in (geschat) 1910-1920

Hij vroeg al snel na de overname goedkeuring en medefinanciering aan van een korenmalen met petroleummotor. Door afname van de aanvoer van lokaal geteelde gewassen als tarwe, rogge, erwten, doordat deze landbouwgrond werd aangewend voor tuinbouw, is de maalderij maar zo'n 10 jaar in gebruik geweest omdat het kostentechnisch interessanter was om met de wind te malen. Rond 1922 kwamen er in Monster bouwplannen voor de aanleg van de huidige Geesterwijk en dat bedreigde de windvang van de molen. Dit was voor 't Hoen reden om in 1925 de gemeente het voorstel te doen om de molen af te breken. Burgemeester Kampschoër deelde zijn zorgen met de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Deze stelde de net opgerichte vereniging tot behoud van molens in Nederland "de Hollandsche Molen", in kennis hiervan. De voorzitter Van Tienhoven overtuigde 't Hoen ervan om in eerste instantie van de sloop af te zien. Een gevecht brak uit over financiële tegemoetkoming. In de discussie speelde windrecht een belangrijke rol. Uiteindelijk werd er door de gemeenteraad besloten om duizend gulden compensatie te verlenen na pakweg 11 jaar strijd.

MONSTER.

SCHADE WEGENS WINDBE- LEMMERING.

Door den verkoop van bouwterrein door de gemeente in de onmiddellijke omgeving van den windmolen van H. J. Thoen, molenaar alhier, waarop een complex woningen is gebouwd, is aan dezen schade toegebracht in den vorm van windbelemmering, tengevolge waarvan de maalcapaciteit van dezen molen is verminderd.

Bij raadsbesluit d.d. 26 Januari 1933 is aan Thoen een schadevergoeding toegekend van f 1000,— onder voorwaarde, dat in den tegenwoordigen toestand van dien molen nog ten minste 25 jaren geen verandering zal worden gebracht en voorts onder afstand van zijn windrechten of vermeende windrechten en alles wat daarmede in direct of indirect verband staat. Bij niet nakoming der voorwaarden zal betrokkene of diens rechtverkrijgende aan de gemeente een boete verschuldigd zijn van f 1000,—.

Het schadebedrag dat ten laste van den kapitaaldienst komt, wordt gedeckt door gedurende 25 jaren jaarlijks uit den gewonen dienst een bijdrage ad f 40.— aan den kapitaaldienst te verstrekken.

Ten laste van 1941 komt de 9e termijn.

Het voorkwam echter niet dat 't Hoen failliet ging en de molen verkocht werd aan de Gebroeders Langeveld. Zij bleven "eraan hangen" toen na een bod van 8000 gulden er niemand méér bood. De molen werd min of meer buiten bedrijf gesteld en verhuurd. Leen Lelieveld werd de huurder van de molenaarswoning in 1938. Nauwelijks anderhalf jaar was de familie Lelieveld hier gehuisvest of het Nederlandse leger werd in de nazomer van 1939 in oppperste staat van paraatheid gebracht ofwel gemobiliseerd. De molen werd als garnizoensplaats voor de soldaten aangewezen. Prins Bernhard nam er rond die tijd nog een defilé af. Met het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog kwam er een abrupt einde aan het verblijf van de soldaten. De bewoning van het huis bleef bestaan, maar werkzaamheden vonden niet meer plaats in de Molen. Ook de Duitsers lieten het gebouw links liggen.

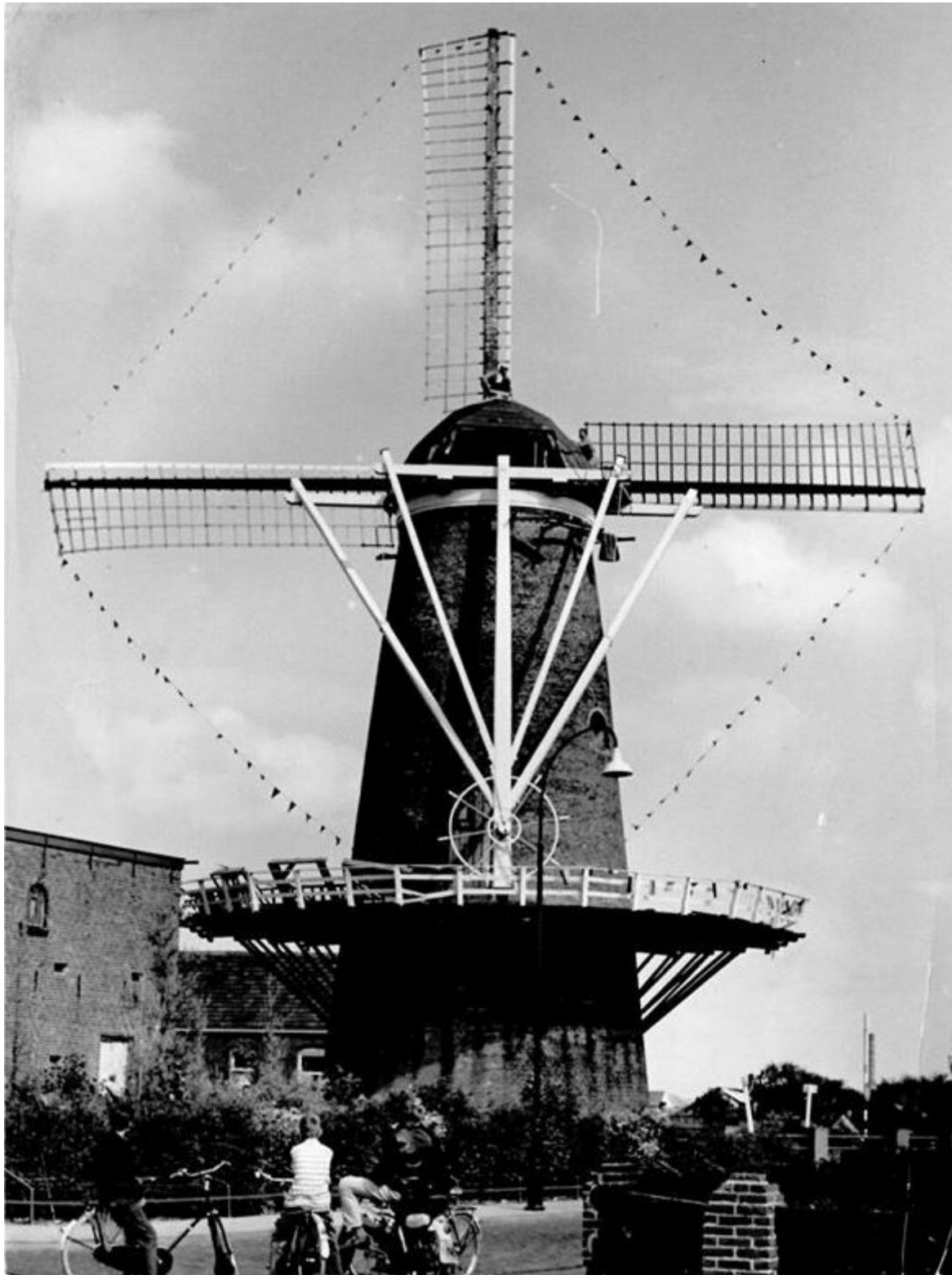
Molen de Vier Winden na de bevrijding in 1945

Na de oorlog werd de molen verhuurd als bedrijfsgebouw. De molen kwam wel in een deplorabele toestand, wat voor de Gemeente Monster aanleiding was om in 1951 de hulp in te roepen van de Hollandsche Molen met name gericht op toegang tot subsidies voor restauratie. In 1957 is de molen eigendom geworden van de gemeente Monster voor de prijs van 28000 gulden inclusief de andere opstanden. In 1960 werd een behoorlijke restauratie uitgevoerd aan zowel de binnen- als de buitenkant van de molen.

Molen de Vier Winden ca 1950

Van regelmatig draaien was echter nog geen sprake vanwege het ontbreken van een toegewijde molenaar. Het duurde vrij lang tot 1973 voordat daar, na nog enige reparaties vanwege het lange stilstaan, verandering in kwam.

Molen de Vier Winden ca 1960 na de restauratie

Na contact door de gemeente Monster met het in Amsterdam gevestigde Gilde van Vrijwillige molenaars kwam de eerste vrijwilliger Pieter Hellinga in beeld, die het regelmatig draaien van de molen gedurende zo'n drie jaar voor zijn rekening nam. Na diverse restauraties is in 1983 de molen weer in bedrijf genomen en wordt tot op de dag van vandaag, door enthousiaste vrijwilligers van het "Gilde van Vrijwillige Molenaars", tarwe tot volkorenmeel vermalen. Een belangrijke rol in het wel en wee van de molen speelde ook de in 1983 aangetreden burgemeester Riet van der Klugt-Witteman. Zij was altijd zeer begaan met het lot van de

molen. Bij haar vertrek uit de politiek in 1991 gaf zij aan dat zij geen persoonlijk geschenk wenste, maar een cadeau waaraan de hele Monsterse gemeenschap plezier van zou kunnen beleven. Bij haar afscheid kon zij een cheque overhandigen van 50.000 gulden die werd aangewend voor nieuwe wieken, waardoor de molen weer lange tijd ongestoord kon draaien. In 1993 werd de Stichting Vrienden van Molen de Vier Winden opgericht, die als doel had om het monument in stand te houden door verwerven van financiële middelen via donateurs en sponsors en het organiseren van activiteiten. Naast de molenaars spelen molengidsen een belangrijke rol om bezoekers een deskundige rondleiding door de molen te geven. Na de gemeentelijke herindeling van 2004 is de molen eigendom geworden van de gemeente Westland.

Molen de Vier Winden na restauratie van de wieken in 2021

De historie is gebaseerd op het boek “De Monsterse Korenmolen door de eeuwen heen” dat geschreven is door J.N.M. (Koos) van Leeuwen. Dank aan Gerard Barendse voor de foto's en extra inbreng in de tekst.

Schilderwerk in 2021

In 2021 is de molen zeer vakkundig geschilderd door de firma Onderhoudsbedrijf A.S uit De Lier. *Foto Jan de Vetten*

Leendert Sprong stelt zich voor als nieuwe molenaar

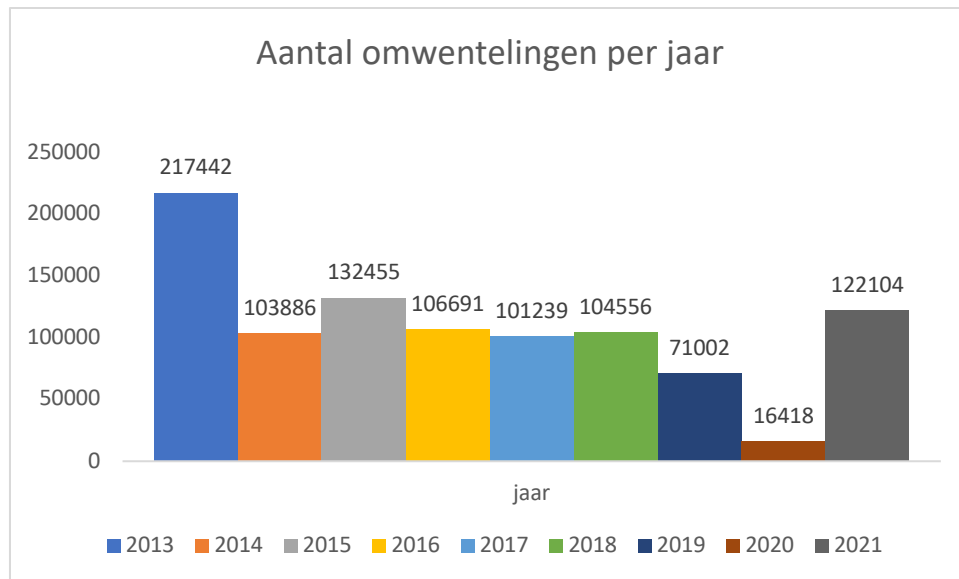
Ik ben Leen Sprong (64) en sinds maart één van de molenaars op De Vier Winden. Al op 12-jarige leeftijd heb ik een tik gekregen van de molen in mijn geboorteplaats Schiedam, waar ik op De Noordmolen mijn opleiding genoot. Later ben ik op De Zandweg in Rotterdam-Charlois terecht gekomen, waar ik inmiddels al 48 jaar actief ben. Elke zaterdag draai ik daar en maal ook regelmatig. Ook ben ik 12 jaar beroepsmolenaar geweest op de Schiedamse molens De Vrijheid en De Palmboom. Doordat ik nu in Monster woon op steenworp afstand van de molen, wilde ik toch eigenlijk ook met deze molen draaien op doordeweekse dagen wanneer ik vrij ben. Ik werk nog vier wisselende dagen per week als taxichauffeur bijzonder vervoer op een rolstoelbus. Ik hoop de komende jaren samen met de

andere molenaars de molen regelmatig te laten draaien en als het mogelijk is weer echt te gaan malen.

Aantal omwentelingen

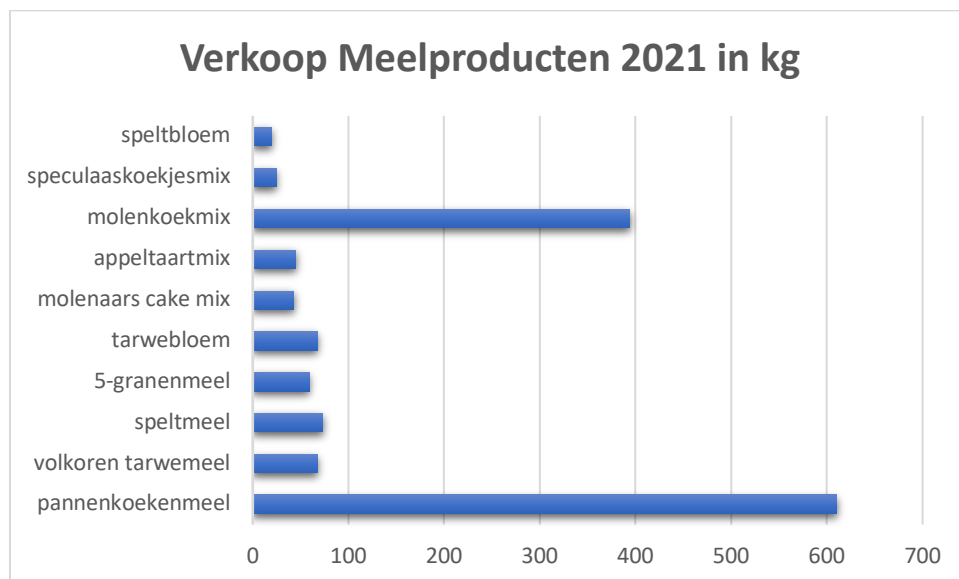
In het jaar 2021 kwamen we op 122104 omwentelingen van de wieken en dat is niet slecht voor een jaar waarin we nog last hadden van Corona. In 2020 hadden we duidelijk last van het feit dat de wieken defect waren en er nieuwe wieken geïnstalleerd moesten worden. Nu we niet alleen meer op zaterdag draaien, maar ook doordeweeks, verwachten we dat volgend jaar een hoger getal kunnen noteren. Bravo aan de molenaars!

De winkel

Verkoop van meelproducten in de winkel vormt een aardige bron van inkomsten voor Stichting Vrienden van Molen de Vier winden; gelden die aan tal van zaken worden besteed. Vorig jaar was er een exceptioneel hoge verkoop van pannenkoekenmeel en molenkoekmix omdat één klant een grote bestelling deed voor een jubileumpakket. De ontvanger blij, wij blij. Sowieso is er een stijgende lijn over het hele front.

De winkel is open als de molen draait op zaterdagen. Rien van Leeuwen krijgt een pluim voor zijn tomeloze inzet om de winkel te draaien. *Kent u iemand die zich ook wil inzetten of bent u dat zelf; laat het ons weten.*

Rien van Leeuwen in de molen-winkel

OPROEP

Wil je het enthousiaste team van vrijwilligers komen versterken? Ben je misschien geïnteresseerd in de opleiding tot vrijwillig molenaar.

Je bent altijd van harte welkom om eens een praatje te komen maken en kennis te maken. Op zaterdag bij winderig weer is de molen altijd open.

Geplande activiteiten in de rest van het jaar

<i>zaterdag 7 mei 2022</i>	10.00 - 17.00	Nationale Molendag
<i>zaterdag 25 juni 2022</i>	09.00 - 17.00	Westlandse Molendag
<i>zaterdag 10 september 2022</i>	10.00 - 17.00	Monumentendag
<i>zaterdag 19 november 2022</i>	middag	Sinterklaas
<i>zaterdag 17 december 2022</i>	14.00 - 18.00	midwinterfeest

Vriend worden van molen “De Vier Winden

“strook”